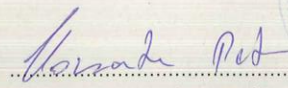

Takáts Gyula Megyei Hatókörű Városi Könyvtár

Szociálisan hátrányos helyzetűek, a fogyatékkal élők, a nemzetiségek számára nyújtott szolgáltatások eredményességét bemutató elemzések



Oldalszám	13 oldal
Készítette	Szőke Henrietta
Dátum	Kaposvár, 2022. január 15.


igazgató



TAKÁTS GYULA KÖNYVTÁR
SZOCIÁLISAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰEK, A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐK, A NEMZETISÉGEK SZÁMÁRA NYÚJTOTT
SZOLGÁLTATÁSOK EREDMÉNYESSÉGÉT BEMUTATÓ ELEMZÉSEK

Tartalom

Módosítások jegyzéke.....	4
1. Egyenlő esélyű hozzáférés.....	5
2. A Takáts Gyula Könyvtár akadálymentesítésére tett kísérletek dokumentumai.....	6
3. A Takáts Gyula Könyvtár épülete	7
4. A hátrányos helyzetűek lehetőségei a könyvtárban.....	8
4.1 A látássérültek lehetőségei a könyvtárban	8
4.2 A siket és nagyothalló olvasóink lehetőségei a könyvtárban	9
4.3 Kisgyermekes szülők lehetőségei a könyvtárban.....	9
4.4 Munkanélküliek lehetőségei	9
4.5 Időskorú olvasóink lehetőségei.....	10
4.6 Házhoz szállítás rászorulóknak részére.....	10
4.7 Megváltozott munkaképességű dolgozók könyvtárunkban.....	11
4.8 Együttműködés hátrányos helyzetűeket támogató szervezetekkel	11
4.9 Nemzetiségi ellátás.....	12
5. Hátráltató tényezők, (hiányok), melyek pótlása nagyrészt az anyagiaktól és a fenntartó támogatásától függ	13

Módosítások jegyzéke

Dátum	Oldalszám	Módosítás
2022. 03. 29.	8-12	Táblázatok beszúrása
2023. 01. 13.	6-7	Az akadálymentesítésre tett kísérletek dokumentumainak bővítése
2023. 01. 13.	8-12	Táblázatok adatainak /2022 évi/ módosítása
2023. 01. 13.	3	Tartalomjegyzék frissítése

1. Egyenlő esélyű hozzáférés

„a közszolgáltatás egyenlő eséllyel hozzáférhető akkor, ha igénybevétele – az igénybe vevő állapotának megfelelő önállósággal – mindenki, különösen a mozgási, látási, hallási, mentális és kommunikációs funkciókban sérült emberek számára akadálymentes, kiszámítható, értelmezhető és érzékelhető; továbbá az az épület, amelyben a közszolgáltatást nyújtják, mindenki számára megközelíthető, a nyilvánosság számára nyitva álló része bejárható, vészhelyzetben biztonsággal elhagyható, valamint az épületben a tárgyak, berendezések mindenki számára rendeltetésszerűen használhatók és a szolgáltatások egyformán igénybe vehetők.”

(2007. évi XXIII. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény módosításáról. 1. § A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény, h pontja)

A törvényes kötelezettség tehát az, hogy a közszolgáltatást a fogyatékos emberek eltérő szükségletei alapján különböző megoldásokkal hozzáférhető tegyünk.

A Takáts Gyula Megyei hatókörű Városi Könyvtár figyelembe véve a 1997. évi CXL. törvény 54. §-át, összegyűjtötte azokat a szolgáltatásokat, tényezőket, amelyekkel megfelel annak a törvényi előírásnak, hogy a könyvtár mindenki által használható és megközelíthető legyen és egyértelműen megfogalmazta, hogy a nyilvános könyvtári ellátás rendszerét mindenkinek joga van igénybe venni.

Egy irányelv szerint 14 hátrányos helyzetű társadalmi csoport létezik: romák, nemzetiségek, bevándorlók, fogyatékkal élők, hátrányos helyzetű nők, kisgyermekes anyák, nagycsaládok, munkanélküliek, mélyszegénységben élők, hajléktalanok, idősek, szenvedélybetegek, tartós betegek, LMBTQ közösségbe tartozók.

A Takáts Gyula Könyvtárban többféle esélyegyenlőséget biztosító tényező és tevékenység található. Nem minden csoport jelenik meg meghatározóan egy megyei könyvtárban, de törekedni kell a minél szélesebb spektrumú ellátásra. A teljes társadalom életminőségének javítása a cél. A könyvtár a közösségi tér és információs központ funkciója mellett tanácsadó helyként is funkcionál. Fontos, hogy a könyvtárosok megismerjék az érintettek korlátait, hogy segíteni tudjanak azok leküzdésében. Ehhez segítség lehet, ha az érintett csoportok képviselőivel (egyesület, civil szervezet, egyház, oktatási intézmények, stb.) a könyvtár felveszi a kapcsolatot. *(Könyvtáron kívüli kapcsolatfelvétel)*

Könyvtárunk többször is kísérletet tett az akadálymentesítésre pályázatokon keresztül. Van, ami sikeresen megvalósult, de a legutóbbi, ami igencsak szükséges lett volna, az sajnos nem jött létre.

2. A Takáts Gyula Könyvtár akadálymentesítésére tett kísérletek dokumentumai

A megyei könyvtár első épületét 1964-ben adták át.

1. lehetőség: 1964.

A lift (ugyan csak a dolgozók használják, de ha az olvasónak szüksége van rá, fel tudjuk hozni az illetőt a kölcsönzői térbe)

2. lehetőség: 2001

Az épületet 2001-ben újították fel, akkor kiegészült egy hátsó szárnyal, amely az első emeleten érintkezik a régi épülettel. Kapott a könyvtár egy plusz szintet is. Az akkori tervekben szerepelt egy olyan lift (az új épületrészben), ami a legfelső szintre is eljutott volna. Végül is, anyagi okok miatt, ez nem került beszerelésre, úgy, mint az egységes klímaberendezés sem. Vagyis, maradt a régi lift, ugyanolyan feltételekkel, mint eddig. De, hogy a felújított épület megfeleljen a jogszabályoknak, beszereltek egy lépcsőjárót, amivel szintén a földszintről a kölcsönzői térbe lehet eljutni a mozgáskorlátozott olvasóknak. A felújítás tervezésekor a legfelső szint csak raktárként működött volna, ezért oda még szociális helyiségeket sem terveztek. A végső kialakításkor odakerült a gyerekkönyvtár. Ami a célnak ideális, de nem akadálymentes, ugyanis oda csak lépcsőn lehet feljutni. A mosdók hiánya is nagyon meghatározó.

3. lehetőség: 2008

Egy nagy (konzorciumos) pályázat kapcsán ismét lehetőségünk volt, hogy bővítsük az akadálymentességet a könyvtárban. A tervezett pályázat (sok minden más cél mellett) tartalmazta egy önműködő ajtó beszerelését, amely megkönnyítette volna a kerekesszékes és babakocsis olvasóinknak a könyvtárba való bejutást. Szerettünk volna több indukciós hurkos erősítőt is beállítani, elsősorban a kölcsönző pult köré, valamint (a rendezvények helyszínére), a kamaraterembe. Sajnos, ez a nagy pályázat nem nyert, csak egy kisebb költségvetésű pályázatot tudtunk megvalósítani, amelynek az elnyert összege már ezeket a fejlesztéseket nem tartalmazta.

4. lehetőség: 2017

Kaposvár Város Önkormányzata tervezett beadni egy nagy uniós pályázatot, amelyben intézményünk is szerepelt volna. Az épület átalakítása is szóba került, felmérték a lehetőségeket: a kamaraterem bővítése, a meglévő lift bővítése úgy, hogy a legfelső szintre is el lehessen jutni. Ez a pályázat sem valósult meg.

5. lehetőség 2022

A 2001-es felújítás végső kialakításakor a gyerekkönyvtár a legfelső szintre került, ami a célnak ideális volt, de nem akadálymentes, ugyanis oda csak lépcsőn lehetett feljutni. A mosdók hiánya is nagyon meghatározó volt. Ezért ebben az évben az olvasóterem-helyismeret termet felcseréltük a gyerekkönyvtári helységgel, így ez az akadálymentesítés megvalósult. Bár sajnos így a másik részleg elérhetősége korlátozódott.

6. lehetőség: függőben

2023-ban tervezik a könyvtár bejáratának teljes felújítását, így majd akadálymentesen lehet bejönni a könyvtárba.

Ruhatár helyett szekrényeket szeretnénk.

A TOP-3.2.1-16 számú, az önkormányzati épületek energetikai korszerűsítésére vonatkozó pályázat keretében a fejlesztések 2022-ben nem valósultak meg, de reméljük 2023-ban sikerül megvalósítani

A Humánszolgáltatás Gondnoksággal együttműködve ez idő alatt kívánjuk megoldani a földszinti előtér (ruhatár és kölcsönzőpult) tisztasági festését. Egyúttal a helyiség 22 éves padlózatának cseréje is időszerű, mivel több helyen töredezni kezdett, ami idővel balesetveszélyes lehet.

3. A Takáts Gyula Könyvtár épülete

Könyvtárunk a városközpontban található, így könnyen megközelíthető akár a gyalogosoknak, akár közlekedési eszközzel érkezőknek. Az épület előtti teret 2019-ben felújították, ahol parkolók is helyet kaptak, melyek közül kettő a mozgáskorlátozottaknak van fenntartva. Így a könyvtári bejáráshoz közel tudnak megállni a rászorulóknak. A bejáratnál rámpa segíti a bejutásukat. A gyermekkönyvtár kivételével a könyvtár akadálymentes. A földszint és az emelet között lift, illetve lépcsőjáró könnyíti a közlekedést. Szükség esetén kerekesszéket is tudunk biztosítani a mozgásukban korlátozott olvasóinknak. A polcok között megfelelő távolság van, hogy a kerekesszékekkel közlekedők is zavartalanul keresgélhessenek.

A rendezvények helyszínéül legtöbbször helyt adó terem mobil rámpával felszerelhető.

2022-re tervezzük az épület bejáratának teljes felújítását is, melynek köszönhetően a könyvtárunkba érkező kerekesszékes látogatók, a babakocsival érkező kismamák, idős, mozgásukban korlátozott olvasóink is segítség nélkül bejuthassanak az intézménybe.

Az épület földszintjén egy akadálymentes mellékhelyiség áll a látogatók rendelkezésére. A könyvtár épületében támogató könyvtárosok segítségét vehetik igénybe a látogatók.

A fogyatékkal élők kategóriájába tartoznak a *vakok és gyengénlátók, a siketek, a mozgássérültek, a szellemi fogyatékosok*. Ők ingyen vehetik igénybe könyvtárunk alapszolgáltatásait.

4. A hátrányos helyzetűek lehetőségei a könyvtárban

4.1 A látássérültek lehetőségei a könyvtárban

A Vakok és Gyengénlátók Somogy Megyei Egyesületével már régóta kapcsolatban vagyunk. Több közös rendezvényünk volt. Többek között a „Láthatatlan valóság” rendezvénysorozat, amely a látó emberek figyelmét hívja fel arra, milyen nehézségekkel éli mindennapjait az, aki nem lát. Kolléganőnk, Szerényiné Tar Gabriella rendszeresen tart a gyengénlátóknak biblioterápiás foglalkozást. Figyelünk arra is, hogy a dokumentum-beszerezés során öregbetűs könyveket és hangoskönyveket és Braille írásos könyveket, feliratos DVD-eket is nagy számban vásároljunk. Szükség esetén a könyvtárosoktól kérhető nagyító az olvasás segítéséhez.

A közszolgálati térben az egyik számítógépen használható a Jaws for windows képernyőfelolvasó szoftver segíti a vak és gyengénlátó olvasóinkat.

FOGLALKOZÁS NEVE	2019	2020	2021	2022
Láthatatlan valóság	549	pandémia miatt elmaradt	pandémia miatt elmaradt	286
Biblioterápiás foglalkozás	16	7	1	5/56 fő
Öregbetűs könyvek kölcsönzése	235	236	222	424
Hangoskönyvek kölcsönzése	594	747	569	334
Braille-írásos könyvek kölcsönzése	0	0	5	0
Jaws for Windows használata	1	1	1	0

4.2 A siket és nagyothalló olvasóink lehetőségei a könyvtárban

Számukra sok képi illusztrációval rendelkező informatív könyv beszerzése biztosított. Információs kiadványok, poszterek, szóróanyagok készülnek a szolgáltatásról, rendezvényekről. A honlap és a hírlevél is tájékoztatást nyújt mindezekről. Fogadjuk a siket és nagyothalló diákokat, foglalkozásokat tartunk nekik. A Petőfi Emlékkönyvtár ezen kívül minden évben kiállítási lehetőséget biztosít számukra, hogy a saját készítésű munkáikat kiállítsák. A gyermekkönyvtár által szervezett kézműves foglalkozásokra, vetélkedőkre, programokra őket is meghívjuk.

FOGLALKOZÁS NEVE	2019 db/fő	2020	2021	2022
Kiállítás	1 db/3 gyerek+2 tanár	1 db/4 gyerek +1 tanár	pandémia	már nem engedélyezi nekik az iskola
Gyerekfoglalkozások	5	5	pandémia	11

4.3 Kisgyermekes szülők lehetőségei a könyvtárban

Kiemelt figyelmet kapnak a kisgyermekes szülők (ne szűkítsük le csak anyukákra). Bérés Erika hetenként tart baba-mama klubot babáknak, amelyen a szülők is részt vesznek. A könyvtár rendezvényei között nagy számban találhatóak kisgyermekeknek programok. A kisgyermekük tisztába tételére a mozgáskorlátozott mellékhelyiségben alakítottunk ki számukra egy pelenkázási lehetőséget.

FOGLALKOZÁS NEVE	2020 fő/alkalom	2021 fő/alkalom	2022 fő/alkalom
Baba-mama klub	1000/40	376/22	944/29
Játszóházak	45/1 (pandémia)	759/14	640/16

4.4 Munkanélküliek lehetőségei

Fontos célcsoport a munkanélküliek csoportja. Állandó kapcsolatban állunk a Kaposvári Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály Munkaügyi Központjával. Többször szervezünk internetes tanfolyamot munkanélkülieknek. A tanfolyamon, egyebek között az álláskeresés, adóbevallás, cégkapu-használat titkaival ismerkedhetnek meg. Igény szerint, a közszolgálati térben dolgozó kollégák segítenek akár egy önéletrajz megírásában is.

4.5 Időskorú olvasóink lehetőségei

Az időskorú olvasóink szép számban használják könyvtárunkat. Ők látogatják legnagyobb arányban a felnőtteknek szervezett rendezvényeinket. Számukra több öregbetűs könyveket is beszerzünk. Illetve a hangoskönyveket ők is szívesen kölcsönzik.

Időnként Internet-használói tanfolyamot szervezünk az idősebb olvasóinknak. Okostelefon-használati segítséget nyújtunk nekik diákok bevonásával.

NÉV	2019	2020	2021	2022
Öregbetűs könyvek kölcsönzése	235	236	222	424
Hangoskönyvek kölcsönzése	594	747	569	334
Okostelefonhasználati oktatás diákkal	3	pandémia	pandémia	0

4.6 Házhoz szállítás rászorulóknak részére

Azoknak az olvasóinknak, akik egészségügyi okokból nem tudnak személyesen eljönni a könyvtárba, rendszeresen házhoz szállítjuk a könyveket, így nekik sem kell lemondani a könyvtárunk szolgáltatásairól. A kölcsönzés nekik is ugyanúgy 9 darab könyvet 3 hétre, 5 darab médiatári (zenei CD, DVD, hangoskönyv) dokumentumot 1 hétre kölcsönzünk.

NÉV	2020	2020 pandémia nélküli időszak	2021 (JAN- DEC)	2021 (MÁJ- DEC) pandémia nélküli időszak	2022
Hangoskönyvek kölcsönzése	-	-	243	165	74
Könyv kölcsönzés	-	-	6488	966	1951
Összesen	1871	1038	6731	1131	2025

2020. március 16. – 2020. június 16-ig és 2021. január 1. – 2021. május 3-ig pandémia miatt zárva voltunk, így a házhozszállítással való kölcsönzések száma jelentősen megnövekedett.

A házhozszállítási szolgáltatásunkat igénybe vehetik telefonon, e-mailben, levélben vagy személyes megbízotton keresztül. Az igényt bejelentő használóval ismertetjük a szolgáltatás részleteit, kapcsolattartás módját. Az interjú módszerének segítségével feltérképezzük az igényeit, aminek alapján majd összekészítjük neki a dokumentumokat. Kiszállítás előtt egyeztetjük velük a szállítás időpontját, kölcsönözzük számukra a kért dokumentumokat, majd gépkocsivezető segítségével kiszállítjuk azokat. A beérkezett dokumentumokat visszavesszük, ellenőrizzük, illetve szükség esetén hosszabbítjuk.

4.7 Megváltozott munkaképességű dolgozók könyvtárunkban

A Takáts Gyula Könyvtár nem tesz különbséget a munkavállalók kiválasztásakor családi és egészségügyi állapot szempontjából sem. Intézményünkben három megváltozott munkaképességű munkatárs is dolgozik.

Elmondhatjuk, hogy könyvtárunk családbarát munkahely, mivel a kisgyermeket nevelők élethelyzetéből adódó tényezőket igyekszik a vezetés figyelembe venni.

NÉV	2019	2020	2021	2022
Dolgozók száma	50	50	44	42
Megváltozott munkaképességű dolgozók	2	2	2	3
Hány órában dolgozik	4,6	4,6	4,6	4,4,6

4.8 Együttműködés hátrányos helyzetűeket támogató szervezetekkel

Régóta kapcsolatban vagyunk a Vakok és Gyengénlátók Somogy Megyei Egyesületével, a Mozgáskorlátozottak Somogy Megyei Egyesületével, a SINOSZ Somogy Megyei Szervezetével. Több közös rendezvényt szerveztünk, közös pályázatokon veszünk részt, helyet adunk a civil szervezeteknek rendezvényeik megtartására. A városban működik a Szociális Központ, ők szervezik a fogyatékossgal élők nappali ellátását, és a városban működik a Somogy Megyei Duráczky József Óvoda, Általános Iskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény és Kollégium.

NÉV	2019	2020	2021	2022
Vakok és Gyengénlátók Somogy Megyei Egyesület	van	van	van	van
Mozgáskorlátozottak Somogy Megyei Egyesület	van	van	van	van
SINOSZ Somogy Megyei Szervezet	van	van	van	van
Szociális Központ	van	van	van	van
Somogy Megyei Duráczky József Óvoda, Általános Iskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény és Kollégium	van	van	van	van

4.9 Nemzetiségi ellátás

A megyei hatókörű városi könyvtár a megye egész területére vonatkozóan végzi és szervezi a megye nemzetiséghez tartozó lakosainak könyvtári ellátását. A nemzetiségi dokumentumokat elsősorban angol, német, horvát, szerb, lengyel és cigány nyelven szerezzük be. Ezeket a dokumentumokat főként két forrásból gyarapítjuk: a saját költségvetésünkből elkülönített keretből és központi keretből. Az Országos Idegennyelvű Könyvtár (OIK) központi támogatáshoz kapcsolódó szakmai támogatását is igénybe vesszük. Az OIK egy megrendelőjegyzéket állít össze nyelvenként, amelyből válogathatunk.

Ecsenyi sváb tutyi és a „Tutyisok” hagyományőrző egyesület kérésére 2021. februárjában 70 db német nyelvű dokumentumot helyeztünk tartós letétbe az ecsenyi könyvtárban, melyet folyamatosan gondozunk és gyarapítjuk új dokumentummal.

Lakócsán van horvát-magyar kéttannyelvű általános iskola, de nem kérnek nemzetiségi dokumentum-ellátást. Ezen kívül néhány Balaton-parti településen van kisebb német nyelvű gyűjtemény, de azokat jellemzően a külföldi nyaralóvendégek használják. A német anyanyelvű lakosság a falvakban sajnos elöregedett, kihalófélben van. A fiatalok nem beszélnek már nagyszüleik nyelvét, az irodalmat sem keresik. Ha igény jelentkezne rá, tudunk a megyei könyvtár gyűjteményéből német nyelvű irodalmat biztosítani cseréletét formájában.

NÉV	2019	2020	2021	2022
Nemzetiségi könyvek beszerzése	23	30	61	9
Nemzetiségi könyvek kölcsönzése	51	32	20	25

5. Hátráltató tényezők, (hiányok), melyek pótlása nagyrészt az anyagiaktól és a fenntartó támogatásától függ

- a könyvtár teljes akadálymentesítés (megoldás a 2. emelet kerekesszékes elérésére)
- a bejárat önműködő ajtóval való felszerelése
- indukciós hurok a kölcsönző pult és a tájékoztató asztalok köré. Esetleg a rendezvények helyszínére is. Riasztó-jelző rendszerek, fényjelző berendezések veszély jelzésére
- szíkontrasztos vezetőcsík az egyes részlegek eléréséhez, vakbarát térkép a könyvtár beosztásáról
- Braille írásos információs táblák
- jelnyelvet használó könyvtáros kiképezése
- bababarát helyiség kialakítása
- akadálymentes honlap
- egyházakkal kapcsolatfelvétel
- nyugdíjas klubokkal kapcsolatfelvétel